

بررسی و مطالعه نقوش محراب های زرین فام ایلخانی

سید محمد میرشفیعی، معصومه علیزاده اصل

چکیده

محراب: فرورفتگی خاص داخل دیوار طرف قبله مساجد. فرورفتگی خاص داخل دیوار طرف قبله مساجد که امام برای نمازگزاران در آن یا مقابل آن می ایستند و نمازگزاران پشت سر وی قرار می گیرند. در صدر اسلام فقط علامتی بر این دیوار می گذاشتند که نماینده قبله باشد، ولی با پیشرفت اسلام و تأثیر تمدن های ایرانی و رومی تفنن هایی در ساختن مسجد و متعلقات آن و از جمله محراب پیدا شد.

محراب در دین اسلام اهمیت داشته و هنرمندان ایرانی هم با استفاده از متریال های متفاوت و مختلف دست به ساخت محراب ها زدند. کاشی های زرین فام با آغاز قرن ۷ ق به تزئین محراب ها راه پیدا کردند این شاهکار های به جا مانده از اعصار خوارزمشاهی، مغول، ایلخانی حتی تیموری نشان دهنده اوج به کارگیری تکنیک های تزئینی برای ساخت محراب ها هستند. از میان نمونه های به جامانده از دوره های اسلامی محراب های زرین فام ایلخانی از کثرت و تنوع بیشتری برخوردارند و شاخص ترین آنها محراب های خاندان ابوطاهر کاشانی، آستان قدس رضوی، موزه هنرهای اسلامی است شاخصه تزئینی این محراب ها کتیبه ها، خط نوشته های قرآنی و نقوش گیاهی است. این پژوهش سعی دارد با مطالعه و تحلیل نقوش محراب های زرین فام ایلخانی بر اساس این نقوش به بازخوانی و طراحی محراب جدید با برگرفته از نقوش محراب های ایلخانی دست پیدا کند. در این پژوهش این سوال مطرح میشود که تزئینات و نقوش محراب های ایلخانی دارای چه ویژگی هایی میباشد؟

واژگان کلیدی: محراب، زرین فام، نقوش گیاهی، سفال ایلخانی

مقدمه

فرهنگ و هنر دیرپای ایرانی - اسلامی از قدیمی ترین زمانهای تاریخ همواره در میان سایر فرهنگها درخشیده است و نقشمایه آن در بنای فرهنگ بشری بسیار قابل توجه بوده است. دوره ایلخانی یکی از ادوار مهم تاریخ ایران محسوب می شود و دستاوردهای ارزشمندی را نیز به تاریخ بشری عرضه کرد. وجود